

In de school
van de

Heilige Geest

Aan Haar die ons zegt:

“Doet maar wat Hij u zeggen zal” (Joh. 2,5)

Jacques Philippe

In de school
van de
Heilige Geest

ARCO REEKS 24

**De volledige lijst van boeken
van de Arco-reeks (Stichting De Boog)
vindt u op de voorlaatste bladzijde van het boek.**

Oorspronkelijke titel:

A l'école de l'Esprit Saint

© Editions des Beautitudes, 1995

© Stichting De Boog, 2019

Co-uitgave met Uitgeverij Betsaida

Correspondentieadressen:

Stichting De Boog
Herenstraat 41
3512 KB UTRECHT
info@deboog.nl
www.deboog.nl

Uitgeverij Betsaida
Papenhulst 4
5211 LC 's-HERTOGENBOSCH
info@betsaida.org
www.betsaida.org

ISBN 978-90-6257-077-5

NUR 707

INHOUDSOPGAVE

INTRODUCTIE	8
I DE HEILIGHEID IS HET WERK VAN DE GEEST	11
1. De taak gaat onze krachten te boven	11
2. God alleen kent ieders weg	14
3. De trouw aan de genade trekt andere genaden aan	18
II HOE KUNNEN WE HET ONTLUIKEN VAN DE INGEVINGEN BEVORDEREN?	23
1. Het beoefenen van lofzang en dankzegging	25
2. Ernaar verlangen en erom vragen	26
3. Besluiten om God niets te weigeren	26
4. Het beoefenen van de vertrouwvolle en kinderlijke gehoorzaamheid	27
5. Het beoefenen van de overgave	29
6. Het beoefenen van de onthechting	31
7. Het beoefenen van de stilte en de vrede	33
8. Trouw volharden in het gebed	35
9. De bewegingen van ons hart onderzoeken	35
10. Je hart openen voor een geestelijk leidsman	38
III WAARAAN HERKEN JE EEN INGEVING VAN GOD?	40
1. De geleidelijke verwerving van een "geestelijk zintuig"	40
2. De criteria die ons helpen onderscheiden of een ingeving van God komt	42
Extern criterium: God spreekt zichzelf niet tegen	42

Samenhang met de H. Schrift en de lering van de Kerk	43
Samenhang met de eisen van mijn eigen roeping	43
Intern criterium: aan de vrucht kent men de boom	44
Opdoen van ervaring	45
Onderscheiding der geesten	46
Aanvullende tekenen: bestendigheid en nederigheid	49
Is de wil van God altijd datgene wat het meeste van ons vraagt?	51
Verschillende houdingen en het belang van de ingevingen	54
En als we niet trouw zijn aan de genade?	57
 CONCLUSIE	 59
 ANNEX 1 TEKSTEN VAN LOUIS LALLEMANT (1587-1635)	 61
1. De aard van de gehoorzaamheid aan de Heilige Geest	61
2. De manieren om tot die gehoorzaamheid te komen	62
3. Antwoord op enkele bezwaren tegen deze oefening	63
4. De redenen die ons tot deze gehoorzaamheid brengen: de volmaaktheid en zelfs het heil hangen af van de gehoorzaamheid aan de genade	65
5. De uitmuntendheid van de genade en de onrechtvaardigheid van de weerstand die we eraan bieden	68

ANNEX 2 TEKSTEN VAN FRANCISCUS VAN SALES (1567-1622)	70
1. Criteria voor de onderscheiding der geesten (Boek 8, hoofdstuk 12)	70
2. Gehoorzaamheid, teken van de waarheid van de ingevingen (Boek 8, hoofdstuk 13)	71
3. Korte methode om de wil van God te kennen (Boek 8, hoofdstuk 14)	71
4. Maria bood geen weerstand aan de Heilige Geest (Boek 7, hoofdstuk 14)	74
5. De zeven gaven van de Heilige Geest (Boek 11, hoofdstuk 15)	75
ANNEX 3 VRIJHEID EN ONDERDANIGHEID	77

INTRODUCTIE

“O, mijn Jezus, wat is het gemakkelijk om je te heiligen, er is alleen wat goede wil voor nodig. En wanneer Jezus dit minimum aan goede wil ontdekt in de ziel, dan haast hij zich om zich aan haar te geven. En niets kan hem tegenhouden, noch de fouten, noch de terugvallen, niets. Jezus heeft haast om deze ziel te helpen en als de ziel trouw is aan deze genade van God, dan kan zij in korte tijd de hoogste vorm van heiligheid bereiken die mogelijk is voor een schepsel op aarde. God is zeer edelmoedig en Hij weigert zijn genade aan niemand. Hij geeft zelfs meer dan dat we Hem vragen. De kortste weg is de weg van de trouw aan de ingevingen van de Heilige Geest.”

Deze mooie tekst komt uit het dagboek van zuster Faustina.¹ Dit dagboek levert in al zijn eenvoud en beknoptheid een uiterst belangrijke boodschap voor allen die streven naar heiligheid, dat wil zeggen voor allen die heel eenvoudig op zeer volledige wijze de liefde van God willen beantwoorden.

Maar hoe moeten we die heiligheid bereiken? Dat is de grote vraag van deze zielen, en ook hun angst.

1 *Petit journal de soeur Faustine*, ed. Jules Hovine, p. 142. Zuster Faustina Kowalska, geboren in 1905 en gestorven op 5 oktober 1938, werd door paus Johannes Paulus II op de zondagen na Pasen, 18 april 1993 en 30 april 2000 respectievelijk, zalig en heilig verklaard. Deze Poolse religieuze had van Jezus de zending ontvangen om de goddelijke Barmhartigheid bekend te maken aan de wereld, in het bijzonder door middel van een icoon van de Barmhartige Christus die ze heeft laten schilderen.

Het kan zijn dat jij, lezer, ook tot degenen behoort die zich nooit zo met deze vraag bezig hebben gehouden. Misschien heeft jouw hart nooit het verlangen gekend om God zoveel mogelijk te beminnen. Dan vraag ik je nu: smeed de Heilige Geest dat Hij dit verlangen in je legt en vraag zelfs dat Hij je nooit met rust laat! Dan zal je gelukkig zijn *“Zalig die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden”* (Mt. 5,6).²

Voor degenen die streven naar de volheid van de liefde is elke aanwijzing die de weg kan verlichten en vooral verkorten, uiterst kostbaar. Bijna niemand is zich ervan bewust, maar in mijn ogen is het net zo belangrijk dat de heilige zielen zich nog meer en sneller heiligen, dan dat de zondaars zich bekeren. Daar heeft de Kerk net zo veel baat bij. De wereld zal gered worden door het gebed van de heiligen.

Daarom denk ik dat het van het grootste belang is om het beste van de boodschappen van de heiligen door te geven aan de christenen van vandaag, ook al begrijpt niet iedereen het taalgebruik. Het zal hen helpen om sneller te vorderen op de weg naar de volmaaktheid van de liefde.

De sleutelvraag is misschien deze: waar moeten wij onze inspanningen op richten? Dat is niet altijd even duidelijk, en het is ook niet altijd wat wij ons daar aanvankelijk van voorstelden.

2 Gerechtigheid in de Schrift is meer dan de betekenis die wij er gewoonlijk aan geven, het is de houding van de mens wiens wil zich volledig voegt naar de wil van God, door hem en zijn naaste te beminnen, m.a.w. dat wat wij onder heiligheid verstaan.

Zuster Faustina geeft ons aanwijzingen in haar dagboek, ze zijn de vrucht van haar ervaring en de moeite waard om gehoord te worden: *de kortste weg is de weg van de trouw aan de ingevingen van de Heilige Geest. In plaats van onze inspanningen te versnipperen over gebieden in ons leven waar ze weinig of geen vrucht dragen, stelt zuster Faustina ons voor ze voornamelijk te richten op dit punt: de ingevingen van de Heilige Geest herkennen, ontvangen en in praktijk brengen. Dat "levert veruit het meeste op".*

Ik ga nu uitleggen waarom dat zo is en ik zal proberen te beschrijven wat dat concreet betekent.

DE HEILIGHEID IS HET WERK VAN DE GEEST

Het is een algemene illusie te denken dat de heiliging het werk van de mens is: als je maar een duidelijk en helder programma vaststelt om tot volmaaktheid te komen, en eraan begint met moed en geduld, dan bereik je geleidelijk aan je doel. Dat is alles.

Ongelukkigerwijze (of gelukkig!) is dat niet alles... Natuurlijk is er moed en geduld voor nodig. Maar het is zeker niet zo dat heiligheid de realisatie van een levensprogramma is dat wij voor onszelf opgesteld hebben. Daarvoor zijn verschillende redenen aan te voeren en we zullen de twee voornaamste bespreken.

1. De taak gaat onze krachten te boven

Het is onmogelijk om op eigen kracht heilig te worden. De Schrift leert ons dat heiligheid slechts de vrucht van de genade van God kan zijn. Jezus zegt ons: *“Zonder Mij kunt gij niets”* (Joh. 15, 15). En Paulus zegt: *“De goede wil ligt binnen mijn bereik, maar niet de goede daad”* (Rom. 7, 18). De heiligen getuigen hiervan. Dit zegt de H. Grignon de Montfort over deze heiliging die het plan van God voor ons is:

“O! Wat een prachtig werk: stof verandert in licht, vuil in zuiverheid, zonde in heiligheid, het schepsel in de Schepper en de mens in God! O, prachtig werk! Maar, ik

herhaal het, ook een moeilijk werk op zichzelf en onmogelijk voor de natuur alleen. Alleen God kan dit door een genade en een buitengewone en overvloedige genade tot een einde brengen. En de schepping van het gehele universum is niet zo'n groots werk als dit." (Secret de Marie, begin van het eerste deel.)

Hoezeer wij ons ook inspannen, we kunnen onszelf niet veranderen. Alleen God kan onze gebreken en onze grenzen in de liefde klaren, alleen Hij heeft een diep genoeg gezag over ons hart om dat te kunnen. Wanneer we ons daarvan bewust zijn dan bespaart dat ons heel wat onnodige strijd en ontmoedigingen. We hoeven niet op eigen kracht³ heilig te worden, maar we moeten het middel vinden waardoor God ons heilig maakt.

Dat vraagt veel nederigheid (afstand doen van die hoogmoedige pretentie om zelf alles op te willen lossen, onze armoede aanvaarden enzovoort), maar tegelijkertijd is het erg bemoedigend.

Inderdaad, onze eigen krachten mogen dan beperkt zijn, de kracht en de liefde van God zijn dat niet. En we kunnen onfeilbaar verkrijgen dat deze kracht en die liefde onze zwakheid te hulp komen. Het is al voldoende als we vredig instemmen met onze zwakheid en dat we

3 Dat wil natuurlijk niet zeggen dat wij niets hoeven te doen, maar het betekent dat we ons in de juiste richting moeten inspannen zodat onze inspanningen niet onvruchtbaar blijven: geen inspanningen met als resultaat de volmaaktheid, maar inspanningen om God in ons te laten begaan zonder Hem weerstand te bieden, door ons zo goed mogelijk open te stellen voor Zijn heiligende genade.

al ons vertrouwen en onze hoop op God stellen. Het is eigenlijk heel eenvoudig, maar zoals bij alle eenvoudige dingen hebben we er jaren voor nodig om ze te begrijpen en vooral om ze te beleven.

Het geheim van de heiligheid bestaat min of meer uit het begrijpen dat we alles van God kunnen verkrijgen, op voorwaarde dat we weten hoe we met Hem om moeten gaan. Dat is het geheim van de kleine weg van de H. Thérèse van Lisieux: God heeft een vaderhart, en wij kunnen onfeilbaar van hem verkrijgen wat wij nodig hebben, als we hem maar aannemen met het hart.⁴

Dit idee, dat we alles van God kunnen verkrijgen, heeft Thérèse van degene die bijna haar enige meester is geweest, Johannes van het Kruis. Dit zegt hij in zijn Hooglied:

“Groot is de macht en volharding van de liefde: zij weet immers God zelf te vangen en te boeien. Gelukkig

4 Dit is een passage uit een brief van Thérèse die ons kan helpen te begrijpen wat dat betekent: „Ik wil u door een eenvoudige vergelijking laten inzien hoeveel Jezus van de zielen houdt, zelfs de onvolmaakte, die zich aan Hem toevertrouwen. Een vader heeft twee kinderen, ondeugend en ongehoorzaam. Als hij hen wil straffen begint de ene te bibberen van angst en loopt weg terwijl hij diep in zijn hart weet dat hij het verdient om gestraft te worden. Zijn broertje daarentegen werpt zich in de armen van zijn vader en zegt hem hoeveel het hem spijt dat hij hem verdriet heeft gedaan. Om dat te bewijzen zal hij voortaan lief zijn. Dan vraagt het kind zijn vader om hem te straffen met een kus. Ik denk niet dat het hart van de gelukkige vader weerstand kan bieden aan het kinderlijk vertrouwen van zijn kind, van wie hij de liefde en de oprechtheid kent. Toch weet hij dat zijn zoon nog meer dan eens in dezelfde fouten zal vervallen, maar hij is bereid om hem steeds weer te vergeven, als zijn zoon hem maar raakt in het hart” (cf. Lettre 258).

de ziel die liefheeft, want zij houdt God gevangen en maakt Hem bereid tot alles wat zij wil. Hij is zo, dat men Hem kan laten doen wat men wil, wanneer men Hem inneemt door liefde en door goed." (*Geestelijk Hooglied B*, strofe 32, 1)

Deze gedurfde uitspraak over de kracht van onze liefde en ons vertrouwen op het hart van God bevat een mooie en diepe waarheid. Johannes van het Kruis zegt elders: "De krachtige hoop raakt het hart van God en behaalt er de overwinning op." En verder: "God acht de hoop van de ziel die voortdurend tot Hem gekeerd is en alleen op Hem rekt zó hoog, dat je in waarheid kunt zeggen dat ze alles verkrijgt wat ze hoopt."

De heiligheid is geen levensprogramma, maar het is iets dat je van God verkrijgt. Er bestaan zelfs onfeilbare middelen om haar te verkrijgen, je moet alleen weten welke dat zijn... We hebben allemaal de macht om heilig te worden, gewoon omdat God zich laat overwinnen door het vertrouwen dat we in Hem hebben. We zullen nu eens gaan kijken hoe we op de goede weg kunnen raken...

2. God alleen kent ieders weg

Er is nog een tweede reden waarom je niet heilig wordt door voor jezelf een programma op te stellen: er zijn evenveel vormen van heiligheid, en dus ook wegen ernaar toe, als er mensen zijn. Ieder mens is absoluut uniek voor God. Heiligheid is niet het realiseren van een bepaald model van volmaaktheid dat voor iedereen identiek zou zijn. Het is het aan de dag treden van een abso-

luut unieke realiteit die God alleen kent en die Hij alleen kan doen ontstaan. Niemand weet waar zijn heiligheid uit bestaat, dat wordt ons pas gaandeweg onthuld en het is vaak iets heel anders dan we ons voorgesteld hadden. Het grootste obstakel op de weg naar heiligheid is misschien wel dat we ons te veel “vastklampen” aan het beeld dat we van onze eigen volmaaktheid hebben...

De heiligheid die God voor ons wil is altijd verschillend, altijd verwarrend, maar uiteindelijk ook oneindig veel mooier. Want alleen God is in staat om absoluut unieke meesterwerken te scheppen, terwijl de mens alleen maar kan imiteren.

Dit heeft een belangrijk gevolg. Om heilig te worden is het niet voldoende dat de mens algemene principes opvolgt die voor iedereen gelden. Hij moet ook inzien wat God van hém in het bijzonder vraagt, en dat God misschien wel iets van hem vraagt dat hij aan niemand anders vraagt. Hoe kunnen we dat herkennen? Op verschillende manieren natuurlijk: door de gebeurtenissen van het leven heen, door de raadgevingen van een geestelijk leidsman, en nog op vele andere manieren.

Eén van die manieren is van fundamenteel belang en daar wil ik dan ook even dieper op ingaan. Het gaat om de ingevingen van de goddelijke genade. Anders gezegd, het gaat om innerlijke aansporingen, om bewegingen van de Heilige Geest in het diepst van ons hart, waardoor God ons laat weten wat Hij van ons vraagt en ons tegelijkertijd de kracht geeft die we nodig hebben om het te volbrengen, als we er tenminste mee instemmen. We

zullen later bespreken hoe we die ingevingen moeten onderscheiden en ontvangen.

Om heilig te worden moeten we ons natuurlijk inspannen om de wil van God te doen, zoals die ons voorghouden wordt op algemene en voor iedereen geldende wijze door de Schrift en de geboden. Het is noodzakelijk ook een stap verder te gaan: niet alleen streven naar het kennen van wat God aan ieder van ons in het algemeen vraagt, maar ook naar wat Hij van jou in het bijzonder vraagt. Dan krijgen we te maken met de ingevingen waar we nu over spreken. Maar we moeten bevestigen dat deze ingevingen noodzakelijk zijn voor ons, zelfs als het gaat om het volbrengen van de wil van God in het algemeen.

Hier volgt één van de redenen waarom het noodzakelijk is voor ons om die ingevingen te volgen. Wanneer wij streven naar volmaaktheid dan zijn er zó veel dingen, geboden en deugden, die we in praktijk moeten brengen, dat het moeilijk is voor ons om op alle fronten te strijden. Het is dus belangrijk dat we op een bepaald moment van ons leven weten aan welke deugd we de prioriteit moeten geven, niet volgens onze eigen ideeën, maar volgens de wil van God want dat zal oneindig veel efficiënter zijn. En dat is niet altijd wat wij denken. Daar valt veel over te zeggen: het komt vaak voor dat we enorm veel moeite doen om op een bepaald punt vooruitgang te boeken, terwijl God ons iets heel anders vraagt. We kunnen bijvoorbeeld ontzettend veel moeite doen om een bepaalde karaktertrek te verbeteren, terwijl God alleen maar van ons vraagt dat we die trek nederig aanvaarden en er met

zachtmoedigheid naar kijken! De ingevingen van de genade zijn zeer waardevol, want ze helpen ons de juiste richting te geven aan onze inspanningen in de vele vormen van strijd waar we mee geconfronteerd worden...

Zonder deze ingevingen lopen we het gevaar dat we verzwakken op bepaalde punten, of dat we meer van onszelf eisen dan God van ons vraagt. Dat is net zo erg en het komt ook vaker voor dan je denkt. God roept ons tot volmaaktheid maar is geen perfectionist. En je bereikt de volmaaktheid niet zozeer door de *uiterlijke overeenstemming met een ideaal*, maar door de *innerlijke trouw aan de ingevingen*.

Er is nog een tweede reden die we uit ervaring kennen. We hebben vaak zelfs niet eens de kracht om de wil en de geboden van God te volbrengen die voor iedereen in het algemeen gelden. En toch, telkens wanneer we gehoorzaam zijn aan een ingeving van de Geest, uit het verlangen om God te gehoorzamen tot in de kleinste dingen, dan trekt deze trouw een overvloed aan kracht en genade aan. Deze kracht en genade kunnen we ook toepassen op andere terreinen in ons leven en ze stellen ons in staat om, misschien, op een dag de geboden te onderhouden waar we tot dan toe niet de volledige kracht voor hadden. Je zou kunnen zeggen dat het een toepassing is van de belofte van Jezus in het Evangelie: *“Uitstekend, goede en trouwe dienaar, over weinig waart ge trouw, over veel zal Ik u aanstellen”* (Mat. 25, 23). We kunnen er een fundamentele *“geestelijke wet”* uit afleiden: *door trouw te zijn in de kleine dingen die binnen ons bereik liggen zullen we de genade verkrijgen om trouw te zijn in de belangrijke dingen die op dit*

moment nog onmogelijk zijn. Vooral wanneer die kleine dingen ons ingegeven worden door de Heilige Geest.

Laat ik besluiten met een belangrijke overweging, om ons te motiveren in het verlangen om trouw te zijn aan die Ingevingen. Wanneer ik je voor zou stellen je naar eigen inzicht in te spannen voor geestelijke vooruitgang, dan is het lang niet zeker dat je daarin zult slagen. Ik zei het al: dat wat God van ons vraagt kan nogal eens verschillen van hetgeen wij onszelf voorgesteld hadden. We zullen niet de genade verkrijgen om te doen wat God niet van ons vraagt. Maar wij kunnen daarentegen verzekerd zijn van zijn genade als wij doen wat hij van ons vraagt: God geeft wat Hij ons voorschrijft. Wanneer God ons aanspoort iets te doen, dan geeft Hij tegelijkertijd het vermogen om het te doen. Ook al kunnen we het niet bevatten en maakt het ons aanvankelijk bang... Elke goddelijke beweging is tegelijkertijd een licht dat doet begrijpen wat God wil en een kracht om het te volbrengen. Een licht dat de intelligentie verlicht, en een kracht die de wil bezielt.

3. De trouw aan de genade trekt andere genaden aan

Dit is een citaat uit het dagboek van zuster Faustina.

“Vanavond probeerde ik mijn taken te doen tot aan de zegen, want ik voelde me zeker dan gewoonlijk. Ik ben direct na de zegen naar bed gegaan. Maar zodra ik mijn cel binnenkwam voelde ik innerlijk dat ik naar de cel van zuster N. moest gaan omdat ze hulp nodig had. Ik ben meteen naar haar toe gegaan en zuster N. zei; “O, wat is het goed, zuster, dat God je hier gebracht heeft!” Ze praatte zo zacht dat ik haar maar nauwelijks

kon verstaan. Ze zei: “Zuster, wil je mij wat thee met citroen brengen, ik heb zo’n dorst en ik kan niet bewegen want ik heb zo veel pijn.” Ze leed echt heel erg en ze had ook hoge koorts. Ik heb haar goed neergelegd en met een beetje thee heeft ze toen haar dorst gelest. Toen ik terugkwam in mijn cel werd mijn ziel doordrongen van een grote liefde van God en ik heb begrepen dat je opletend moet zijn voor de innerlijke ingevingen en dat je ze trouw moet volgen. De trouw is een genade die andere genaden aantrekt.” (*Petit Journal de Soeur Faustine*, ed. Jules Hovine, p.282.)

Deze tekst illustreert wat ik al eerder gezegd heb. Hij onderstreept een belangrijk punt: elke trouw aan een ingeving wordt beloond met overvloediger genaden, in het bijzonder met vaker voorkomende en sterkere ingevingen. Het lijkt of de ziel meegevoerd wordt naar een grotere trouw aan God, naar een helderder waarneming van zijn wil en naar een groter gemak om zijn wil te volbrengen. De H. Franciscus van Sales bevestigt het ook:

“Wanneer we een ingeving van Onze Heer heel goed benutten, dan geeft Hij weer nieuwe ingevingen. Naarmate wij die ingevingen goed benutten zal Hij er steeds meer geven.”⁵

5 Brief 2074 in de uitgave van Annecy. Pater Ravier, die de wezenlijke punten van de spiritualiteit van Franciscus van Sales presenteert, bevestigt dat “de ingevingen een van de middelen zijn waar de H. Geest gebruik van maakt om ieder op elk moment te leiden. De onderscheiding en het opvolgen ervan zijn enkele van de belangrijkste punten van het toegewijde leven” in Franciscus van Sales, *Lettres d’amitié spirituelle*, Desclée de Brouwer, p.818.

En dat is de fundamentele dynamiek die ons geleidelijk naar de heiligheid zal leiden, onze trouw aan een genade die andere genaden aantrekt.⁶ Ook Thérèse van Lisieux getuigt van deze “dynamiek van de trouw” die het ons steeds gemakkelijker maakt om de wil van God te volbrengen:

“Het beoefenen van de deugd valt me zacht en natuurlijk. In het begin verried mijn gezicht vaak de strijd, maar stukje bij beetje verdween die indruk en het afstand doen viel me gemakkelijk, zelfs al in het eerste moment. Jezus heeft het gezegd: ‘Aan degene die heeft zal nog meer gegeven worden en hij zal overvloed kennen.’ Voor een genade die ik trouw ontvangen heb, heeft hij me vele andere genaden verleend” (cf. Autobiografisch manuscript A, folio 48).

Dit gaat gepaard met een genade van geluk: ook al kost het ons aanvankelijk veel om te gehoorzamen aan de Geest, omdat we angst hebben, of nog niet onthecht zijn, toch is die gehoorzaamheid uiteindelijk een bron van vreugde en geluk. Zij gaat gepaard met een uitstorting van genade die het hart verruimt, waardoor de ziel zich vrij en gelukkig voelt om de weg van de Heer te gaan: “*Mij valt licht de weg Uwer geboden; Gij neemt de druk van mijn hart*” (Ps. 119, 32). God beloont ons ruim, met een edelmoedigheid die slechts hem toebehoort. Hij behandelt ons als God... Ook daar zien we een soort van geestelijke wet die we afleiden uit onze eigen ervaring en die het waard is om vermeld te worden. Dat betekent

6 Dat wil niet zeggen dat alles verloren is als we soms niet trouw zijn. We zullen er later op terugkomen.

dat deze weg van de gehoorzaamheid aan de ingevingen van de Heilige Geest, hoe veeleisend ook want *“De Geest waait waar Hij wil”* (Joh. 3, 8), een weg is van vrijheid en geluk. Het is een weg waarop de ziel voortgaat zonder dwang, zonder dat het hart beklemd is, maar juist verruimd. Deze verruiming van het hart is het teken van de aanwezigheid van de Geest.

De Heilige Geest wordt terecht *“Trooster”* genoemd. De aanrakingen van deze Geest, die ons verlichten en tot handelen aanzetten, storten een zalving van steun, vrede, licht en kracht in ons hart die ons vaak vervult met troost. Zelfs al is het onderwerp van deze aanrakingen, die voortkomen uit de goddelijke Geest, van weinig belang, ze hebben iets van de macht die God heeft om ons te troosten en te vervullen.

Eén enkele kleine druppel van de zalving van de Heilige Geest kan ons hart met meer tevredenheid vullen dan alle goede dingen op aarde, want die druppel heeft iets van het oneindige van God⁷. *“Gij zalft met olie mijn hoofd. Mijn beker vloeit over”* (Ps. 23, 5). En deze zalving verbreidt zich onvermijdelijk in de ziel van degene die het goede doet dat de Geest hem ingeeft. Hier zien we een andere grote wet van het geestelijk leven: niet de goede dingen die we ontvangen zijn in staat ons hart tevreden te stemmen, maar veeleer het goede dat we dóén

⁷ Richard de Saint-Victor heeft gezegd: *“Ik durf te bevestigen dat een enkele druppel van die goddelijke vertroosting kan doen wat alle plezier van de wereld niet teweeg kan brengen. Zij verzadigen het hart niet. Een enkele druppel van de innerlijke zachtheid die de H. Geest in de ziel stort, verrukt haar en veroorzaakt een heilige dronken schap in haar.*

dat door God ingegeven is. Geven maakt gelukkiger dan ontvangen.

We hebben nu aangetoond in hoeverre het vruchtbaar is om de bewegingen van de Geest te volgen en aan te nemen, zodanig dat we samen met zuster Faustina kunnen zeggen dat dit het belangrijkste middel is voor onze heiliging. Maar, er rijzen vragen: hoe kunnen we de bewegingen van de Geest herkennen en onderscheiden? Ontvangen we allemaal ingevingen? Hoe vaak gebeurt dat? Hoe kunnen we die ingevingen bevorderen in ons geestelijk leven?

Ik zal nu proberen een antwoord op deze vragen te geven, te beginnen met de laatste.